

Motion till riksdagen 2008/09:C440

av **Carina Moberg m.fl. (s)**

Sms-lån och överskuldsättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa mål för politikområdet Konsumentpolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om information till ungdomar om privatekonomiska frågor såsom sms-lån och snabba krediter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpt kreditprövning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en tidsgräns för indrivning av skulder.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betänketid för konsumenten.

Motivering

Den moderatledda regeringen avskaffade det tidigare konsumentpolitiska målet ”Trygga konsumenter som handlar hållbart” och dess delmål med fokus på hushållning av egna och gemensamma resurser. Det ersattes med följande mål: ”Konsumenterna har makt och möjlighet att göra aktiva val.” Något delmål om hållbarhet finns inte med, och därmed försvinner hållbarhetsaspekten i konsumentpolitikens målsättningar. Regeringens målsättning säger inte någonting om olika människors förutsättningar. Att göra egna och aktiva val är inte en självklarhet för alla. Det är inte alltid så enkelt i dagens konsumtionsamhälle.

Trots att det borde vara självklart för alla att våra konsumtionsmönster är en avgörande fråga för ett hållbart samhälle tar regeringen bort hållbarhetsmålet från konsumentpolitiken. Att inte ha miljön i åtanke när det gäller våra konsumtionsmönster är en oansvarig politik för framtiden. Därför bör de tidigare konsumentpolitiska målen återinföras.

Fel! Okänt namn

Överskultsättning

Problem med överskultsättning är något som kan drabba en människa när som helst i livet. Speciellt utsatta är dock våra unga. Konsumtionshetsen är som mest tryckande för en ung och osäker person. "Lån på fem minuter, lån på åtta minuter, pengar på ditt konto inom 15 minuter." Erbjudandena haglar i annonser och på nätet. Enda kravet hos vissa kreditgivare är att man ska ha en "ordnad ekonomi", taxerad inkomst på 24 000 kronor per år, det vill säga 2 000 kronor per månad. Det är lätt att falla dit och köpa sig en livsstil man inte har råd med. Särskilt utsatta är de ungdomar som saknar ekonomiskt stöd av familj och andra nätverk. Klassamhället återskapas, och priset kan en ung person få betala i decennier.

Vi har sett en oroväckande trend att obetalda sms-lån ökar i rekordfart. Antalet betalningsförelägganden för obetalda sms-lån visar rekordsiffror i den senaste statistiken. Under årets första sex månader kom 17 299 sådana ansökningar in. Den kan jämföras med 20 418 ansökningar för hela 2007. Fortsätter ökningen i samma takt kommer en fördubbling av obetalda sms-lån att ske under året. Under andra halvåret 2006 kom det in 1 407 ärenden om obetalda sms-lån. (Källa: SMS-rapport första halvåret 2008, Kronofogdemyndigheten, augusti 2008)

Positivt är dock att ungdomarnas andel har minskat. För ett år stod ungdomar för 40 procent av ansökningarna till kronofogden. I dag har siffran minskat till 29 procent. Trots detta är det betydligt fler ungdomar som får problem i dag än för ett år. Behållningen av statistiken är att man faktiskt kan nå unga med ett budskap.

Tyvärr dras frågan om sms-lån i långbänk. Regeringen vill invänta ett EU-direktiv om lån under 200 euro (ca 1 900 kr) som träder i kraft 2010. Det är ett oansvarigt sätt att hantera ungdomars framtid på och tiotusentals ungdomar riskerar att fastna i livegenskap under tiden. Därför kräver vi att regeringen agerar tidigare än det EU-direktiv man nu har valt att invänta. Varje medlemsland har möjlighet att fatta egna beslut i frågan, och med anledning av utvecklingen på detta område bör regelverket skärpas.

En samhällsekonomiskt oansvarig låneform

Självklart ska också yngre personer kunna låna pengar. En stor del av vår ekonomi bygger på investeringar för lånade pengar. Vi socialdemokrater bröt ny mark med bolåneinstitutet SBAB som har pressat ned boräntor så att vanligt folk kan förverkliga sina bostadsdrömmar.

Vad som inte är bra är låneformer där många inte klarar att betala tillbaka sina skulder. Snabba krediter såsom sms-lån går inte till långsiktiga investeringar. Sms-lån går i stället till positionell statuskonsumtion och betalande av löpande utgifter och till att betala av andra lån enligt deras egna kommentarer i olika undersökningar. Många klarar inte att betala tillbaka de skyhöga räntorna, alternativt avgifterna. Det finns ingen samhällsekonomisk grund för att

acceptera konsekvenserna av sms-lånen i den form de finns i dag. Tillväxt bygger på företagsamhet, trygghet och investeringar i innovation.

Investera i information för ungdomars mod, kraft och företagsamhet

Ungdomar behöver få kunskap och information för att motverka den utveckling som vi ser i dag. Beroende på ungdomarnas ålder behövs olika information om konsekvenserna, och det måste bli obligatoriskt för att ge någon effekt.

Därför vill vi socialdemokrater att riksdagen ger regeringen i uppdrag att utarbete ett program för att utbilda unga konsumenter i privatekonomi samt aktuella frågor som sms-lån. Utbildning och information måste ske tidigt för att få effekt. Vi socialdemokrater vill investera i våra unga.

Skärpt kreditprövning

Vi socialdemokrater vill skärpa kreditprövning på sms-lånen. Kreditprövning är en färskvara och är ofta inaktuell och baseras på tidigare års deklarerade inkomst och inte den aktuella inkomsten vid lånetillfället. Staten bör därför ge Konsumentverket och Skatteverket i uppdrag att utforma skarpare regler för kreditbedömning så att aktuell inkomst beaktas. Det finns undantag i lagstiftningen som innebär att kreditgivarna inte behöver göra nämnvärd kreditprövning för lån som är kortare än tre månader. Det är ett undantag som vi anser bör ses över.

Tidsgräns för indrivning av skulder

Det bör också ställas krav på fordringsägaren innan ansökan om betalningsföreläggande skickas. En påminnelse måste skickas till gäldenären om att dessa kostnader kvarstår att betala och ge gäldenären en ny möjlighet att betala innan skulden skickas vidare till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Anledningen till detta är att inkassoföretagen blivit allt aggressivare i sin indrivning av skulder. Även små belopp krävs in. Gäldenären kan, även sedan han har betalat sin skuld, bli krävd på ersättning för inkassokostnader och om ansökan om betalningsföreläggande görs normalt också på ombudsarvode. Dessa skulder förblir ofta obetalda och hamnar hos kronofogden, där de blir ännu större.

Betänketid för konsumenten

Ett förslag som vi socialdemokrater lanserade i somras är en lagstiftad tidsfördröjning i systemet så att pengar inte kan betalas inom en kvart utan först

Fel! Okänt namn på

efter en dag. Skriftligt avtal och e-legitimation är några sätt att få konsumenten att tänka till och stoppa impulsköp

Stockholm den 2 oktober 2008

Carina Moberg (s)

Gunnar Sandberg (s)

Rose-Marie Carlsson (s)

Fredrik Lundh (s)

Christina Oskarsson (s)

Johan Löfstrand (s)

Eva Sonidsson (s)